

REVISTA DE DREPTUL FAMILIEI

1/2024

UNIVERSUL JURIDIC

Indexări internaționale

REVISTA DE DREPTUL FAMILIEI

Director: **Călina Jugastru**
Redactor-șef: **Ioan Ilieș Neamț**
Redactor-șef adjunct: **Bogdan Dumitru Moloman**

Consiliul științific:

- Marieta Avram** - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea din București
Alexandru Bacaci - prof. univ. dr. emerit, Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu
Flavius-Antoniou Baias - prof. univ. dr., dr. H.C., Facultatea de Drept, Universitatea din București
Mircea Dan Bob-Boșan - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Traian Briciu - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea din București
Sevastian Cercel - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea din Craiova
Ioan Chelaru - prof. univ. dr., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București
Dan Chirică - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Emese Florian - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Gabriela-Cristina Frențiu - judecător, Tribunalul Bistrița-Năsăud, doctor în drept civil
Oana Ghiță - conf. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea din Craiova
Codruța Hageanu - conf. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu
Lucia Irinescu - conf. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași
Călina Jugastru - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu
Ioan Leș - prof. univ. dr. emerit, dr. H.C., Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu
Bogdan Dumitru Moloman - consilier superior, Compartimentul Autoritate Tutelară, Primăria Municipiului Bistrița
Adina Renate Motica - conf. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea de Vest, Timișoara
Ioan Ilieș Neamț - judecător, Tribunalul Maramureș, doctor în drept civil
Cristina Nicolescu - conf. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea din București
Liviu Pop - prof. univ. dr. emerit, dr. H.C., Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Valeriu Stoica - prof. univ. dr. emerit, dr. H.C., Facultatea de Drept, Universitatea din București
Ionuț Florin Popa - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Dan Andrei Popescu - conf. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Paul Vasilescu - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Consiliul științific internațional:

- Ángel Acedo Penco** - prof. dr., Universidad de Extremadura, Spania
Alessandra Cordiano - prof. dr., Università degli Studi di Verona, Italia
Matilde Cuena Casas - prof. dr., Universidad Complutense de Madrid, Spania
Lucinda Ferguson - associate professor dr., University of Oxford, Regatul Unit al Marii Britanie și al Irlandei de Nord
Michel Grimaldi - prof. dr., dr. H.C., Université de Paris II „Panthéon-Assas”, Franța
Mark Henaghan - prof. dr., University of Auckland, University of Otago, Noua Zeelandă
Aída Kemelmajer De Carlucci - prof. dr., dr. H.C., Universidad Nacional de Cuyo, Argentina
Athena Nga-chee Liu - associate professor dr., University of Hong Kong, Republica Populară Chineză – Hong Kong
Rolf Madaleno - prof., Universidade do Vale do Rio Dos Sinos; PUC-RS, Brazilia
Leandro Martín Merlo - prof., Universidad de Buenos Aires y Universidad Abierta Interamericana, Argentina
Eulalia María Moreno Trujillo - prof., Universidad de Granada, Spania
Pablo Quinzá Redondo - prof. ayudante dr., Universidad de Valencia, Spania
Alain Roy - prof. dr., Université de Montréal, Canada
Flávio Murilo Tartuce Silva - prof. dr., Faculdade Autônoma de Direito (FADISP-ALFA) São Paulo, Brazilia
Enrique Varsi Rospigliosi - prof. dr., dr. H.C., Universidad de Lima y Universidad Nacional Mayor de San Marcos, Peru

Consiliul de redacție:

- Ana-Luisa Chelaru** - notar public, Camera Notarilor Publici București, doctor în drept civil
Viorica-Claudia Dumitrache - lector univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu
Marius Floare - lector univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Ioana Nicolae - prof. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea Transilvania din Brașov
Ioana Laura Toma-Dăuceanu - lector univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea din București

SOCIETATEA ÎNFIINȚATĂ DE CĂTRE UN SOȚ CU APORTURI NECONSIMȚITE DE CĂTRE CELĂLALT SOȚ. NULITATEA SOCIETĂȚII, DAUNE-INTERESE ȘI ALTE SOLUȚII PRACTICE*

Alin-Ioan AXENTE**

STUDII

REZUMAT

Înfunțarea de către un soț a unei societăți comerciale cu aporturi neconsimțite de către celălalt soț poate genera situații litigioase extrem de complicate, soții având la îndemână multiple opțiuni pentru protejarea drepturilor lor patrimoniale.

Anularea societății comerciale și lichidarea acesteia pentru nerespectarea regulilor din materia regimurilor matrimoniale apar ca un demers aproape imposibil, fiind instituite multiple filtre legale și judiciare pe parcursul cărora se pot aplica mecanisme de asanare a nulității și de salvare a persoanei juridice înseși care, astfel, nu este decât în mod limitat expusă conflictelor familiale ale fondatorului său.

În raporturile dintre soți, soțul vătămat are, în foarte multe ipoteze, opțiunea anulării actului de subscriere și vărsare a aportului încheiat fără consimțământul său, acțiunea fiind, în toate cazurile, una ce are natura juridică a acțiunii în declararea nulității relative. În cazurile în care soțul alege să nu exercite acțiunea în anulare sau în cazurile în care nici măcar nu are această opțiune, legiuitorul a recunoscut soțului prejudiciat accesul la o acțiune în daune-interese în cadrul căreia soțul care a săvârșit fapta delictuală urmează să răspundă pentru toate prejudiciile încercate în baza celei mai ușoare culpe, întrucât acesta a acționat în calitate de profesionist.

În fine, legiuitorul de dreptul familiei a instituit o serie importantă de alte mecanisme de (re)echilibrare patrimonială a soților, atât în cazul regimurilor matrimoniale de separație, cât și în cazul regimurilor matrimoniale de comunitate, mecanisme care pot culmina chiar cu pierderea de către soțul asociat a întregului pachet sau a unei părți din titlurile de valoare deținute în companie, astfel încât niciunul dintre soți să nu fie lipsit de protecție juridică în situația utilizării neautorizate a bunurilor sale, după cum nici nu s-a permis îmbogățirea nejustificată a acestuia pe seama valorii generate prin munca efectivă a celuilalt soț în interiorul unei companii.

Cuvinte-cheie: nulitatea societății comerciale, daune-interese, titluri de valoare, regimuri matrimoniale, partaj.

* Prezentul articol are la bază prelegerea cu același titlu susținută în cadrul Conferinței [Inter]naționale de Drept Civil. Familia, ed. a VI-a, organizată în datele de 10 și 11 noiembrie 2023 de către Revista de Dreptul Familiei, în parteneriat cu Facultatea de Drept a Universității București, și pornește de la o serie de realități pe care activitatea judiciară, dar și practica notarială trebuie să le gestioneze.

** Doctorand în cadrul Școlii Doctorale a Facultății de Drept din cadrul Universității București; avocat în Baroul București, Asociat coordonator al „Axente, Ștefănescu S.P.A.R.L.”. E-mail: alin.axente@axente-stefanescu.com.

ENTREPRISE CRÉÉE PAR L'UN DES CONJOINTS AVEC DES CONTRIBUTIONS NON CONSENTIES PAR L'AUTRE CONJOINT. NULLITÉ DES SOCIÉTÉS, DOMMAGES ET INTÉRÊTS ET AUTRES SOLUTIONS PRATIQUES

RÉSUMÉ

La création d'une société commerciale par un conjoint avec des apports non consentis par l'autre conjoint peut générer des situations litigieuses extrêmement compliquées, les conjoints ayant plusieurs options à leur disposition pour protéger leurs droits patrimoniaux.

L'annulation de la société commerciale et sa liquidation pour non-respect des règles en matière de régimes matrimoniaux semblent être une démarche presque impossible, étant donné que plusieurs filtres juridiques et judiciaires sont mis en place au cours desquels des mécanismes de rectification de la nullité et de préservation de la personne morale elle-même peuvent être appliqués, limitant ainsi son exposition aux conflits familiaux du fondateur.

Dans les relations entre époux, le conjoint lésé a dans de nombreux cas l'option d'annuler l'acte de souscription et de versement de l'apport conclu sans son consentement, l'action ayant dans tous les cas une nature juridique d'action en déclaration de nullité relative. Dans les cas où le conjoint choisit de ne pas exercer l'action en annulation ou dans les cas où il n'a même pas cette option, le législateur a reconnu au conjoint lésé l'accès à une action en dommages-intérêts dans le cadre de laquelle le conjoint ayant commis l'acte délictuel devra répondre de tous les préjudices subis et de la moindre faute puisqu'il a agi en tant que professionnel.

Enfin, le législateur en droit de la famille a institué toute une série d'autres mécanismes de rééquilibrage patrimonial des époux, que ce soit dans le cadre des régimes matrimoniaux de séparation ou de communauté, des mécanismes pouvant même aboutir à la perte par le conjoint associé de l'ensemble du paquet d'actions ou d'une partie des titres de valeur détenus dans l'entreprise, de sorte que aucun des conjoints ne soit privé de protection juridique en cas d'utilisation non autorisée de ses biens, et qu'il ne soit pas permis non plus de s'enrichir de manière injustifiée au détriment de la valeur générée par le travail effectif de l'autre conjoint au sein de l'entreprise.

Mots-clés: *nullité de la société commerciale, dommages-intérêts, titres de valeur, régimes matrimoniaux, partage.*

COMPANY SET UP BY ONE SPOUSE WITH NON-CONSENSUAL CONTRIBUTIONS BY THE OTHER SPOUSE. CORPORATE NULLITY, DAMAGES AND OTHER PRACTICAL SOLUTIONS

ABSTRACT

The establishment of a company by one spouse with contributions that were not consented by the other spouse can lead to extremely complicated litigious situations, with spouses having multiple options available to protect their patrimonial rights.

The nullity of the company and its liquidation for not complying with the rules regarding matrimonial regimes is almost impossible, as there are multiple legal and judicial filters in place where mechanisms to rectify nullity and save the legal entity itself can be applied, thus limiting the exposure of the company to the familial conflicts of its founder.

In spousal relationships, the injured spouse often has the option to annul the subscription and contribution act concluded without their consent, with such action always having the legal nature of an action to declare relative nullity. In cases where the spouse chooses not to exercise the annulment action or where they do not have this option at all, the legislator has recognized the injured spouse's

access to a damages action, where the offending spouse is liable for all damages suffered and for the slightest fault considering they acted as a professional.

Finally, family law legislators have instituted a significant series of other mechanisms for the patrimonial (re)balancing of spouses, both in cases of separation matrimonial regimes and community matrimonial regimes. These mechanisms can even lead to the spouse losing the entire package or a portion of the securities held in the company, thus ensuring that neither spouse is deprived of legal protection in cases of unauthorized use of their assets and preventing unjustified enrichment at the expense of the value generated by the other spouse's actual work within a company.

Keywords: *nullity of the company, damages, securities, matrimonial regimes, division of assets.*

Cuprins

1. Introducere.....	22
2. Nulitatea societății înființate de către un soț cu aporturi neconsimțite și de către celălalt soț.....	26
2.1. Premise.....	26
2.2. Cazurile de nulitate a actului prin care este aportat un bun în timpul regimului matrimonial al soților sub sancțiunea nulității prevăzute pentru lipsa consimțământului celuilalt soț.....	27
2.3. Receptarea, în materia nulității actelor constitutive ale societăților comerciale, a cauzelor de nulitate specifice dreptului familiei.....	30
2.4. Problematika anulării societății comerciale ca urmare a nulității actului constitutiv al acesteia pentru aportarea neautorizată a unor bunuri în raport cu care legislația familiei impunea obligativitatea consimțământului ambilor soți.....	32
2.5. Concluzie.....	36
3. Daunele-interese – opțiune a soțului al cărui consimțământ nu a fost obținut cu ocazia subscrierii sau a vărsării aportului la capitalul social al unei societăți comerciale.....	37
4. Regimurile de separație de bunuri și revendicarea titlurilor de valoare de către soțul ale cărui bunuri au fost utilizate în mod neautorizat în vederea înființării unei societăți comerciale.....	38
4.1. Art. 363 alin. (2) C. civ. și posibilitatea legală a unui soț de a revendica titlurile de valoare aflate în proprietatea celuilalt soț.....	38
4.2. Exemple de situații concrete care permit invocarea de către un soț a drepturilor prevăzute de art. 363 alin. (2) C. civ.	40
4.3. Dreptul potestativ reglementat de dispozițiile art. 363 alin. (2) C. civ. și posibilitatea exercitării acestuia în raport cu dobândirea de către terți a unor drepturi asupra acțiunilor sau părților sociale. Imprescriptibilitatea dreptului de opțiune.....	44
4.4. Prescripția extinctivă a drepturilor ce fac obiectul opțiunilor reglementate de dispozițiile art. 363 alin. (2) C. civ.	50
4.5. Mecanismele juridice și hotărârile judecătorești care produc efectul translativ de proprietate asupra acțiunilor/părților sociale pe baza exercitării opțiunii art. 363 alin. (2) C. civ.....	52
4.6. Dobândirea proprietății asupra părților sociale sau a acțiunilor în temeiul art. 363 alin. (2) C. civ., în cadrul societăților cu un accentuat caracter personal al asocierii.....	54
4.7. Înstrăinarea titlurilor de valoare de către soțul acționar/asociat ulterior exercitării, de către celălalt soț, a dreptului de a reclama proprietatea asupra acestora în temeiul art. 363 alin. (2) C. civ., dar anterior epuizării formalităților de înregistrare în registrul comerțului.....	56